

วารสารวิชาการ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศ
ที่มีต่อการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ

The Strategy of South Korean Government and the International
Community on North Korea's Nuclear Weapons Development

อรพรรณ จันทร์เทา

M.A.(Sociology), อาจารย์

ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Journal of Humanities and Social Sciences

A b s t r a c t

The development and test of nuclear weapons in North Korea has long been a stressful situation for South Korea and other international countries, especially the United States of America owing to its growing capability. This study, therefore, aimed to examine 1) nuclear weapon development in North Korea timelines, 2) strategies of South Korean government and international community toward the development in different periods, and 3) factors influencing the determination of North Korea in developing nuclear weapons.

The study discovered that, from the first to the fifth nuclear weapon crisis, negotiation and discussion for an agreement on nuclear were the strategies used by both North Korea and international community in solving nuclear problems. In Roh Tae-woo's government, two primary strategies used were negotiation and an agreement on the convention between North and South Korea, while under the rule of Kim Young-sam, a conference was held for the negotiation between the United States of America and North Korea. The government of Kim Dae-jung put the emphasis on strengthening a good relationship between the two nations via trading and financial assistance in developing North Korea. In the period of Roh Moo-hyun, compromise negotiation was employed to build reliability between the two countries as evidenced in the 6-party talk. In contrast,

the government of President Myeongbak used tit for tat policy as their harsh strategy. So did the government of Park Geun-hye.

No matter what policies South Korea and international community used, North Korea insisted in developing nuclear weapons owing to their fear of the world's superpower country like the United States of America and any former communist countries which had diplomatic relations with South Korea.

Keywords:

Strategy, South Korea's government, the International community, nuclear weapons, North Korea

บทคัดย่อ

การพัฒนาและการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ ถือว่าเป็นปัญหาที่สร้างความตึงเครียดให้แก่เกาหลีใต้ และนานาชาติ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาอย่างยาวนาน เนื่องจากศักยภาพของอาวุธนิวเคลียร์ที่เกาหลีเหนือพัฒนาขึ้นจะเป็นชนิดที่รุนแรงมากขึ้น จากเหตุการณ์ดังกล่าว บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1) สถานการณ์การพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือในช่วงต่าง ๆ 2) ศึกษากลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้ และประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือในช่วงต่าง ๆ และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมุ่งมั่นพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ

ผลการศึกษาพบว่า ตั้งแต่ช่วงวิกฤติอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือครั้งที่ 1 จนถึงช่วงวิกฤติอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือครั้งที่ 5 กลยุทธ์ที่รัฐบาลเกาหลีใต้และประชาคมระหว่างประเทศนำมาจัดการกับปัญหาเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นการเจรจาและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับนิวเคลียร์ โดยในสมัยรัฐบาลโนแทวูได้ใช้กลยุทธ์การเปิดการเจรจาและทำความเข้าใจตกลงอนุสัญญาร่วมกันระหว่างเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้ สมัยรัฐบาลคิมยองซัมใช้กลยุทธ์การประชุมหารือโดยมีรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเป็นผู้เจรจากับเกาหลีเหนือเป็นหลัก ต่อมาในสมัยประธานาธิบดีคิมแดจุงได้เน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อเกาหลีเหนือผ่านการค้าร่วมกันระหว่างสองประเทศ เน้นให้ความช่วยเหลือทางงบประมาณในการพัฒนาประเทศของเกาหลีเหนือ สำหรับในสมัยรัฐบาลโนมูฮุยอนใช้กลยุทธ์การเจรจาประนีประนอม เน้นการสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ดังเช่น การเปิดเจรจา

6 ฝ่าย แต่อย่างไรก็ตาม ในสมัยประธานาธิบดีอิมยองบั๊กเน้นการใช้กลยุทธ์แข็งกร้าวต่อเกาหลีเหนือดำเนินนโยบายแบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน ต่อมาในสมัยรัฐบาลปักกิ่งเสียก็เช่นเดียวกันแม้ช่วงแรกมีกลยุทธ์การสร้างเชื่อมั่นบนคาบสมุทรเกาหลีแต่ต่อมาก็ดำเนินนโยบายแข็งกร้าวต่อเกาหลีเหนือ

ถึงแม้ว่ารัฐบาลเกาหลีใต้และประชาคมระหว่างประเทศจะใช้นโยบายใดก็ตาม แต่เกาหลีเหนือก็ยังคงเดินหน้าพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์อย่างไม่หยุดยั้ง นั่นเป็นเพราะเกาหลีเหนือเกรงกลัวภัยอันตรายจากสหรัฐอเมริกาที่เป็นมหาอำนาจของโลก และอดีตประเทศคอมมิวนิสต์ที่สร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลีใต้

คำสำคัญ:

กลยุทธ์ รัฐบาลเกาหลีใต้ ประชาคมระหว่างประเทศ อาวุธนิวเคลียร์ เกาหลีเหนือ

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาหลักของเกาหลีใต้ นอกจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองภายในแล้ว ก็คือปัญหาทางด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้นจากการคุกคามของภายนอก ว่าด้วยเรื่องการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือซึ่งถือเป็นประเด็นสำคัญที่เกาหลีใต้และนานาชาติให้ความสนใจ และมีความกังวลมาอย่างช้านานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะนอกจากเป็นภัยคุกคามแก่สาธารณรัฐเกาหลีแล้ว ประเทศอื่นๆ ที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงก็จะได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวด้วย ดังเช่น จีน ญี่ปุ่น รัสเซีย เป็นต้น

ถึงแม้รัฐบาลเกาหลีใต้จะออกมาประกาศอย่างชัดเจนถึงสถานการณ์ การพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือจะไม่ส่งผลกระทบต่อ สถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ปัจจุบันก็จริง แต่จากการที่ เกาหลีใต้ติดตั้งระบบป้องกันขีปนาวุธซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา ได้ส่งผลต่อความไม่พอใจของจีนเป็นอย่างมาก เนื่องจากระบบดังกล่าว สามารถสอดส่องถึงความเป็นไปของประเทศจีนซึ่งเป็นคู่แข่งทางการค้าที่สำคัญของสหรัฐอเมริกา ทำให้ความสัมพันธ์ทางการทูต และมูลค่าทางด้านการค้าระหว่างจีนและเกาหลีใต้เกิดความเสียหายกว่า 247 รายการ นอกจากนี้ยังพบว่าจากการตอบโต้ของรัฐบาลจีนที่ไม่พึงพอใจต่อการติดตั้งระบบป้องกันขีปนาวุธของเกาหลีใต้ส่งผลให้กลุ่มธุรกิจรถยนต์หรูไฮเอนด์ที่มีฐานการผลิตอยู่ที่ประเทศจีนได้มีการหยุดชะงักการผลิตรถยนต์ลง และกลุ่มธุรกิจลอตเต้ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการติดตั้งระบบป้องกันขีปนาวุธกำลัง ดำเนินการขายธุรกิจและได้ปิดธุรกิจซื้อปิ้งมอลล์ประจำประเทศจีนที่ดำเนิน ธุรกิจมากกว่า 20 ปี นอกจากนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอียันยอน ได้ออกมาเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศของเกาหลีใต้ว่ามูลค่าความเสียหายที่เศรษฐกิจของ เกาหลีใต้ตั้งแต่มีการติดตั้งระบบป้องกันขีปนาวุธจนถึงปลายปี ค.ศ.2017 จะมีมูลค่ากว่า 8,500,000,000,000 ล้านเหรียญสหรัฐ เป็นต้น¹

¹ 이상현 외, 23.10.2017

นอกจากนั้น จากการประกาศความสำเร็จในการทดสอบระเบิดไฮโดรเจน เมื่อวันที่ 3 กันยายน ค.ศ.2017 ส่งผลให้คะแนนความนิยมในตัวผู้นำเกาหลีใต้ คนใหม่ นั่นคือ ประธานาธิบดีมุนแจอิน ลดต่ำลงอย่างรวดเร็ว จากร้อยละ 84.1 ต่อมาในเดือน พฤษภาคม ค.ศ.2017 ลดลงเหลือ ร้อยละ 65.6 และในเดือนกันยายน ค.ศ. 2017 ลดลงกว่าร้อยละ 18.5² โดยประชาชนมองว่า ประธานาธิบดีมุนแจอินเพิกเฉยต่อสถานการณ์ดังกล่าว ไม่มีมาตรการใดๆ ที่จะมาแก้ไขปัญหานี้ เนื่องจากปัญหาการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ เป็นปัญหาที่สืบเนื่องติดต่อกมาเป็นระยะเวลายาวนานและเป็นปัญหาที่ทำให้ ประชาชนชาวเกาหลีให้ความสนใจและเรียกร้องให้ผู้นำประเทศออกมาตรการ แก้ไข อาจกล่าวได้ว่าเป็นนโยบายที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขโดยเร่งด่วน ทั้งนี้ เพราะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิตของ ประชาชนโดยรวมทั้งหมด

จะเห็นได้ว่าภัยคุกคามที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตเกี่ยวกับกรใช้อาวุธ นิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือถือว่าเป็นปัญหาระดับโลกที่นานาชาติให้ความสนใจ เป็นอย่างมาก ซึ่งนอกจากจะมีผลกระทบโดยตรงต่อประเทศมหาอำนาจ เช่น จีน สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้แล้ว ประเทศอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง เช่น ญี่ปุ่น รัสเซีย ก็อาจได้รับผลกระทบจากการทำลายล้างนี้ด้วยเช่นกัน จากที่กล่าวมาข้าง ต้นบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1) สถานการณ์การพัฒนา อาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือในช่วงต่าง ๆ 2) ศึกษากลยุทธ์ของรัฐบาล เกาหลีใต้และประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของ เกาหลีเหนือในช่วงต่าง ๆ และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมุ่งมั่นพัฒนาอาวุธ นิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ

1. สถานการณ์การพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ

1.1. วิกฤติอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือครั้งที่ 1

การใช้อาวุธนิวเคลียร์ในการทำลายล้างครั้งแรกเกิดขึ้นในปี ค.ศ.1945 สมัยสงครามโลกครั้งที่สอง โดยสหรัฐอเมริกาได้ดำเนินการทิ้งระเบิดนิวเคลียร์ ทำลายเมืองฮิโรชิมา และนาคาซากิ ผลของนิวเคลียร์ทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็น

² ชู.เสง.ศ.23.11.2.17

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

จำนวนมาก หลังจากเหตุการณ์การทำลายล้างญี่ปุ่นของสหรัฐอเมริกาด้วยนิวเคลียร์ผ่านไปไม่นาน สหภาพโซเวียตก็ประสบความสำเร็จในการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ในปี ค.ศ.1947 ประเทศอังกฤษปี ค.ศ.1952 ฝรั่งเศสปี ค.ศ. 1960 และประเทศจีนประสบความสำเร็จในการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ในปี ค.ศ.1964

จากสถานการณ์การครอบครองและการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ของแต่ละประเทศส่งผลให้องค์การสหประชาชาติ (United Nations-UN) มีความกังวลต่อชีวิตของมวลประชาชาติ จึงได้มีการดำเนินการจัดทำสนธิสัญญาไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์(NPT: Non-Proliferation Treaty) ขึ้นในปี ค.ศ.1968 ต่อมาในปี ค.ศ.1954 สหภาพโซเวียตได้ดำเนินการก่อตั้งสถานีวิจัยพัฒนาพลังงานปรมาณูขึ้น จึงมีผู้นำจากต่างประเทศอื่นๆ รวมทั้งคิมอิลซ็อง ผู้นำเกาหลีเหนือ เข้าเยี่ยมชมสถานีวิจัยพัฒนาพลังงานปรมาณูดังกล่าวด้วย(이 상철, 2007, 244 -245)

ตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1970 การพัฒนาขีปนาวุธของเกาหลีเหนือได้พัฒนาขึ้น โดยการนำเข้าของคิมอิลซ็อง และในปี ค.ศ.1980 ได้มีการทำสนธิสัญญาร่วมกับประเทศอียิปต์ในการพัฒนาขีปนาวุธนำวิถี และได้มีการนำเข้าจรวดขีปนาวุธการทำลายสูง ซึ่งต่อมาทำให้เกาหลีเหนือได้เริ่มมีการลงมือพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ (전성만 외, 2010, 31) และราวประมาณปลายปี ค.ศ.1980 การพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือขยายตัวขึ้น โดยในปี ค.ศ.1989 หน่วยข่าวกรองของสหรัฐอเมริกากับฝรั่งเศสได้เก็บภาพและยืนยันถึงการมีอุปกรณ์เครื่องมือ สถานที่ที่การพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ที่เรียกว่าศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์นิวเคลียร์ยองพยอน (Yongbyon Nuclear Scientific Research Center) ของเกาหลีเหนือได้ ตั้งแต่นั้นมาต่างชาติต่างวิตกกังวลเกี่ยวกับอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ และจนถึงปี ค.ศ.1995 นานาชาติต่างก็เชื่อมั่นถึงการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ (이태환, 2016,10-11)

1.2. กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้และต่างประเทศต่อวิกฤตอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือ ครั้งที่ 1

1.2.1 สมัยประธานาธิบดีโนแทวู(ค.ศ.1988-ค.ศ.1993)

ในสมัยนี้รัฐบาลโนแทวูของเกาหลีใต้มีกลยุทธ์การเจรจาอย่างสันติกับเกาหลีเหนือ โดยในปี ค.ศ.1991 ประธานาธิบดีโนแทวู ได้ประกาศว่า “คาบสมุทรเกาหลีเป็นพื้นที่แห่งสันติภาพไร้ซึ่งอาวุธนิวเคลียร์” โดยห้ามทั้งสองประเทศ คือ เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้มีการผลิต เก็บ หรือครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ และในวันที่ 18 ธันวาคม ปี ค.ศ.1991 ประธานาธิบดีโนแทวู ได้ประกาศว่า “คาบสมุทรเกาหลีจะไม่มีอาวุธนิวเคลียร์อีกต่อไป”(申 容 善 외, 2010, 62) และวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ.1991 ทั้งสองประเทศก็ได้ทำการเจรจาทกลงร่วมกันเกี่ยวกับการปลอดอาวุธนิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี แต่อย่างไรก็ตามหลังจากนั้นเกาหลีเหนือก็ยังคงดำเนินการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์มาอย่างต่อเนื่องที่เมืองยองพยองน (Yeongbyon)³ โดยไม่สนใจข้อตกลงที่ได้ทำร่วมกันกับเกาหลีใต้ก่อนหน้านี้ ต่อมาเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1993 ทางหน่วยข่าวกรองทางดาวเทียมของสหรัฐอเมริกาได้นำเสนอภาพถ่ายดาวเทียมเกี่ยวกับอุปกรณ์ในการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ (oberderfer, Don & 이 중길, 2002, 511-522)

ต่อมาเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1992 เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ได้ทำข้อตกลงอนุสัญญาร่วมกันเกี่ยวกับการปลอดอาวุธนิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี⁴ แต่อย่างไรก็ตามปลายปี ค.ศ.1992 กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้ และสหรัฐอเมริกาเริ่มแสดงกลยุทธ์แข็งกร้าวต่อเกาหลีเหนือมากขึ้น เมื่อพบว่าเกาหลีเหนือขณะนั้นได้ดำเนินการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์อย่างต่อเนื่องโดยไม่สนใจเกี่ยวกับความกังวลของสังคมโลกและยังได้ปฏิเสธการตรวจสอบพิเศษของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) ในปี ค.ศ. 1993 ด้วย (ฮา-ฮง-ซึ, 2003, 15)

³ เมืองยองพยองน(Yeongbyon)เป็นเมืองหนึ่งในจังหวัดพยองอันบุกโด (Pyeonganbuk-do) ของเกาหลีเหนือ เมืองยองพยองน เป็นที่ตั้งของศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์นิวเคลียร์ยองพยองน (Yongbyon Nuclear Scientific Research Center) ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการวิจัยและพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

⁴ 申 容 善 外 著, 국가기 폭원, 2006.12.31

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

1.2.2. สมัยประธานาธิบดี คิมยองซัม(ค.ศ.1993-ค.ศ.1998)

ในปี ค.ศ.1993 กระทรวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ มีความสงสัยเกี่ยวกับการขอสุมการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ จึงได้ดำเนินการขอเข้าตรวจสอบสถานที่ที่ชี้ว่าเป็นสถานที่พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์นั่นคือ เมืองยองพยอง (Yeongbyon) แต่ถูกปฏิเสธจากเกาหลีเหนือ ซึ่งยังถูกกล่าวหาจากเกาหลีเหนือว่าเป็นการคุกคามความมั่นคงและละเมิดอธิปไตยของเกาหลีเหนือ หลังจากนั้นวันที่ 12 มีนาคม ค.ศ.1993 เกาหลีเหนือ ก็ประกาศถอนตัวจากสนธิสัญญาไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ (NPT) (The Wall Street Journal>, Don't Wait for a Change of Heart of North Korea, 1993년 3월 19일) โดยให้เหตุผลว่าถูกกดดันจากนานาชาติและการต้องการดำเนินเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง ต้องการแยกตัวจากประชาคมโลก⁵ หลังจากการประกาศถอนตัวจากสนธิสัญญาไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือแล้ว ทำให้สถานการณ์บนคาบสมุทรเกาหลีตึงเครียดมากขึ้น

บทบาทสำคัญในการดำเนินการแก้ไขปัญหาคาการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือในช่วงนี้จะเป็นรัฐบาลของต่างประเทศเป็นหลัก นั่นคือสหรัฐอเมริกา ซึ่งสหรัฐอเมริกาในฐานะเป็นประเทศที่ให้ความช่วยเหลือด้านความมั่นคงแก่เกาหลีใต้ในขณะนั้นมีกลยุทธ์ใช้การเจรจา กับเกาหลีเหนือเพื่อระงับการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ โดยจิมมี คาร์เตอร์ (Jimmy Carter) อดีตประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาได้เดินทางไปเปิดการเจรจาและปรึกษาหารือร่วมกับผู้นำของเกาหลีเหนือถึงปัญหาการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ โดยตรงที่กรุงเปียงยาง เมื่อวันที่ 15-18 มิถุนายน ค.ศ.1994 โดยในการเจรจาดังนี้สหรัฐอเมริกายื่นข้อเสนอโดยจะระงับการลงโทษคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจกับเกาหลีเหนือ⁶ จากที่ก่อนหน้านี้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาประกาศลงโทษคว่ำบาตรทางด้านเศรษฐกิจต่อเกาหลีเหนือและจะหยุดให้ความช่วยเหลือทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่เกาหลีเหนืออีกเช่นกัน⁷ และขอให้คณะผู้ตรวจการ

⁵ 동아일보, 1993.03.12

⁶ 동아일보, 1994.06.19

⁷ 한겨레, 1994.06.15

ของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศยังคงอยู่ในเกาหลีเหนือ⁸ หลังการเจรจาเกาหลีเหนือยอมรับเงื่อนไขของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่ต้องการให้คณะผู้ตรวจการของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศยังคงสอดส่องการทำงานภายในศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์นิวเคลียร์ของพยอน (Yongbyon Nuclear Scientific Research Center) และการยอมให้สหรัฐอเมริกายังคงติดตั้งกล้องวงจรปิดในศูนย์วิจัยดังกล่าว แต่ทั้งนี้เกาหลีเหนือก็ได้เรียกร้องแก่สหรัฐอเมริกาว่าจะต้องมีการเปิดเวทีการประชุมเจรจาขึ้นระหว่างเกาหลีเหนือกับสหรัฐอเมริกา ผลจากการเดินทางไปเจรจากับเกาหลีเหนือของจิมมี คาร์เตอร์ (Jimmy Carter) ทำให้นำมาสู่การเปิดเวทีการประชุมเจนีวาอย่างเป็นทางการอีกครั้ง โดยมีการทำข้อตกลงกันเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม ค.ศ. 1994 มีเนื้อหาที่สำคัญ คือ เกาหลีเหนือเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าที่ใช้เครื่องปฏิกรณ์แบบน้ำธรรมดา(แบบที่ไม่อาจสะสมสารยูเรเนียมเพื่อใช้ผลิตอาวุธนิวเคลียร์ได้) 2 โรงและในระหว่างที่โรงงานยังก่อสร้างไม่เสร็จให้สหรัฐอเมริกาจัดส่งน้ำมันดิบจำนวน 500,000 ตันต่อปีให้แก่เกาหลีเหนือเพื่อแลกกับการยุติพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ ส่วนสหรัฐอเมริกาก็ได้ยื่นข้อเสนอว่าหากเกาหลีเหนือยกเลิกการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์และยอมให้คณะผู้ตรวจการของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศยังคงอยู่ในเกาหลีเหนือ สหรัฐอเมริกาพร้อมที่จะสนับสนุนเกี่ยวกับข้อเรียกร้องดังกล่าว ในส่วนของรัฐบาลเกาหลีใต้เองก็ระบุชัดเจนว่าจะให้การสนับสนุนโครงการติดตั้งเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์แบบใช้น้ำของเกาหลีเหนือและจะสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างหากเกาหลีเหนือยุติการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ (조남진, 2004, 130-133) อย่างไรก็ตามเมื่อเข้าสู่สมัยประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush) เขากลับบิดพลิ้วไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อตกลงเจนีวาที่ประธานาธิบดีบิล คลินตัน (Bill Clinton) ได้ทำกับเกาหลีเหนือ ทำให้เกาหลีเหนือเดือดร้อนอย่างหนัก จึงต้องกลับไปรื้อฟื้นโรงงานไฟฟ้าปฏิกรณ์ปรมาณูที่หยุดดำเนินการไปแล้วขึ้นมาใหม่ (เจียน ธีระวิทย์, 2548)

⁸ 한겨레, 1994.06.17

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

จากที่กล่าวมาข้างต้นถึงแม้ว่าผู้นำเกาหลีใต้เริ่มมีบทบาทต่อการเจรจาเพื่อยุติการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับบทบาทในการเจรจาของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาแล้ว ถือว่าผู้นำเกาหลีใต้ยังมีบทบาทน้อยมาก เนื่องจากเกาหลีเหนือจะใช้กลยุทธ์ในการเจรจา คือ จะปิดกั้นการเจรจากับรัฐบาลเกาหลีใต้โดยตรงแต่จะเจรจาผ่านรัฐบาลสหรัฐอเมริกา

สำหรับกลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้ ซึ่งในช่วงนี้มีคิมยงซัมดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ถึงแม้ว่าคิมยงซัมจะเป็นบุคคลที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการบริหารประเทศ แต่สำหรับนโยบายเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับเกาหลีเหนือแล้ว เขายังมีประสบการณ์น้อยมาก ในระยะแรกที่เข้ามาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคิมยงซัมมีความตั้งใจแน่วแน่เกี่ยวกับการรวมชาติ แต่ตามที่กล่าวมาข้างต้น เกาหลีเหนือปฏิเสธการเจรจากับรัฐบาลเกาหลีใต้ แต่จะเจรจากับสหรัฐอเมริกา ทำให้รัฐบาลเกาหลีใต้ไม่เข้าใจธรรมชาติความเป็นไปอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับเกาหลีเหนือ ทำให้นโยบายของประธานาธิบดีคิมยงซัมยากต่อการนำไปปฏิบัติจริงอย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ในเบื้องต้นประธานาธิบดีคิมยงซัมก็มีแนวโน้มที่จะใช้กลยุทธ์การปรองดอง โนมิน่าวเกาหลีเหนือ ซึ่งได้ประกาศเมื่อคราวแสดงปาฐกถาขึ้นดำรงตำแหน่งว่า “เพื่อแก้ไขปัญหาการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือจะให้ความสำคัญกับหลักการความเป็นชนชาติเดียวกันมากกว่าหลักการอื่นใดทั้งสิ้น” แต่หลังจากนั้นไม่นานประธานาธิบดีคิมยงซัมก็เปลี่ยนกลยุทธ์ต่อเกาหลีเหนือจากการปรองดองเป็นลักษณะการแสดงออกเชิงก้าวร้าว ต่อเกาหลีเหนือเกี่ยวกับการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ โดยได้ประกาศว่า “จะไม่มีวันจับมือกับคนที่มีอาวุธนิวเคลียร์” และหลังจากนั้นก็เริ่มมีท่าทีขุ่นเคือง อดดีต่อเกาหลีเหนือ พร้อมกับปลุกระดมประชาชนให้กลัวภัยสงครามที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังได้มีการสั่งให้มีการประชุมการรับรองความปลอดภัยของประเทศชาติ พร้อมทั้งเตรียมการทำสงคราม และประกาศ

⁹ 경향신문, 1994.10.22

ว่าจะต้องหยุดยั้งการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือด้วยการลงโทษต่อเกาหลีเหนือ

1.3. กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับรัฐบาลต่างชาติต่อวิกฤติอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือ ครั้งที่ 2

1.3.1. สมัยรัฐบาลคิมแดจุง (ค.ศ.1998-ค.ศ.2003)

หลังจากที่ทั้งสามผู้นำ ทั้ง สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ และเกาหลีเหนือ ได้ทำข้อตกลงร่วมกันการไม่พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ในคาบสมุทรเกาหลีผ่านการประชุมร่วมหารือเจเนวา เมื่อปี ค.ศ.1994 แล้ว ไม่ถึง 10ปี ก็เริ่มมีข่าวรั่วไหลออกมาเกี่ยวกับการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือเมื่อปี ค.ศ.2001 ทำให้สถานการณ์บนคาบสมุทรเกาหลีขณะนั้นเกิดความตึงเครียดอีกครั้ง

จากสถานการณ์ข้างต้นทำให้ประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush) ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาคนที่ 43 ขณะนั้นแสดงความไม่พอใจเป็นอย่างมากต่อการละเมิดข้อตกลงที่เคยทำไว้สมัยประชุมหารือเจเนวา และมีแนวโน้มที่วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของเกาหลีเหนือออกสู่สังคมโลก และมีกลยุทธ์ชัดเจนถึงการเป็นปรปักษ์กับเกาหลีเหนือ เช่น รัฐบาลภายใต้การนำของเขาได้มีการประกาศว่าผู้นำเกาหลีเหนือขณะนั้น คือ คิมจองอิล “เป็นผู้นำจอมเผด็จการ” และ จอร์จ ดับเบิลยู บุช ได้แสดงกลยุทธ์เคลือบแคลงต่อผู้นำคิมจองอิล สมัยการประชุมสุดยอดว่าด้วยความมั่นคงเกาหลี-สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 7 มีนาคม ปี ค.ศ.2001 นอกจากนี้ จอร์จ ดับเบิลยู บุช ยังได้เสนอทบทวนเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายการตอบโต้เกาหลีเหนือ (อูซอฮู, 2007, 317)

หลังจากนั้นไม่นานกลยุทธ์ของผู้นำสหรัฐอเมริกายังมีการแสดงออกอย่างแข็งกร้าวต่อเกาหลีเหนือมากขึ้น โดยยกเรื่องเกาหลีเหนือให้เป็นประเด็นความมั่นคงของโลกเช่นเดียวกับอิรัก และอิหร่าน ซึ่งมีรัฐบาลที่ไม่ยอมสยบให้แก่สหรัฐอเมริกาจึงถูกตราหน้าว่าเป็น “ปีศาจ”(evils) บางครั้งสหรัฐอเมริกา ก็มีท่าทีที่จะโค่นล้มรัฐบาล “ปีศาจ” อย่างเช่นเกาหลีเหนือด้วยเช่นกัน (เชียน ฉีระวิทย์, 2548)

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีได้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

ดังนั้น เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม ค.ศ.2002 ผู้ช่วยรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกาเจมส์ เคลลี (James Kelly) ได้เดินทางไปยังกรุงเปียงยาง เพื่อร่วมพูดคุยกับรัฐบาลเกาหลีเหนือ โดยได้มีการหยิบยกประเด็นแผนการพัฒนายูเรเนียมเสริมสมรรถนะสูงของเกาหลีเหนือมาร่วมพูดคุย โดยสหรัฐอเมริกาประกาศชัดเจนถึงการระงับการส่งมอบน้ำมันดิบให้แก่เกาหลีเหนือตามที่ตกลงในการประชุมหาหรือเจนีวา จากการประกาศดังกล่าวของสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้รัฐบาลเกาหลีเหนือตอบโต้อย่างแข็งกร้าวว่าทางเกาหลีก็จะดำเนินการพัฒนาการอาวุธนิวเคลียร์ขั้นใหม่ และจะขั้บผู้ตรวจการพิเศษของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศและจะถอนตัวออกจากสนธิสัญญาไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์(NPT)

จากต่างฝ่ายต่างไม่ลดทอนที่ระหว่งกันของผู้นำสหรัฐอเมริกาและเกาหลีเหนือ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้ง และความตึงเครียดมากขึ้นบนคาบสมุทรเกาหลี แทนที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญห ทำให้ปัญหาเริ่มขยายตัวกว้างขึ้น จากความขัดแย้งครั้งนี้ทำให้เกาหลีได้เริ่มมองเห็นถึงการนำกลยุทธ์เกี่ยวกับรัฐบาลประเทศใกล้เคียงเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือและความตึงเครียดระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ โดยกลยุทธ์ของรัฐบาลประเทศใกล้เคียง คือ การร่วมประชุมเจรจากันของ จีน ญี่ปุ่น รัสเซีย จัดขึ้นครั้งแรก ณ กรุงปักกิ่ง เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม ค.ศ.2003 ในการประชุมครั้งนี้ทางรัฐบาลสหรัฐอเมริกาประกาศว่าความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเกาหลีเหนือจะเป็นปกติ ถ้าหากเกาหลีเหนือหยุดการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ ส่วนเกาหลีเหนือก็ตอบโต้รัฐบาลสหรัฐอเมริกา ด้วยการประกาศว่า หากสหรัฐอเมริกาลงนามในข้อตกลงการไม่รุกรานเกาหลีเหนือก่อน เกาหลีเหนือก็จะหยุดการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ อย่างไรก็ตามถือว่าการประชุมครั้งนี้ไม่มีผลลัพธ์ที่ดีต่อการแก้ไขปัญหาการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือเลย เพราะหลังจากนั้นไม่นานเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2006 เกาหลีเหนือได้มีการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ครั้งที่ 1

เมื่อพิจารณาถึงกลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้ในช่วงเกิดวิกฤติ
 ไข้ปอดเกาหลีเหนือครั้งที่ 2 พบว่า ผู้นำเกาหลีใต้ภายใต้การนำโดยนาย
 คิมแดจุงเขากลับมีกลยุทธ์ที่แตกต่างกับรัฐบาลคิมยองซัม และโนแทวู
 อย่างสิ้นเชิง เขาจะใช้แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ทางการค้า เศรษฐกิจ
 มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งบนคาบสมุทรเกาหลีและ
 การพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ ประธานาธิบดีคิม แดจุงพยายาม
 ผลักดันให้มีการติดต่อแลกเปลี่ยนกันทางการค้าระหว่างเกาหลีเหนือและ
 เกาหลีใต้เป็นอย่างมาก เพื่อส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่าง
 ประชาชนเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ เขาได้ใช้นโยบาย ‘การคืนดีและ
 การร่วมมือกันของคนชนชาติเกาหลี’ หรือเรียกว่า ‘นโยบายตะวันฉาย’
 (sunshine policy) เขามีความคาดหวังที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ทางชนชาติ
 โดยการเปิดเวทีพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนและร่วมมือระหว่างเกาหลีเหนือ
 และเกาหลีใต้ ซึ่งเขาถือเป็นความสงบสุข และสวัสดิภาพที่ยั่งยืน เขามองว่า
 ถึงเกาหลีเหนือ และเกาหลีใต้จะมีความแตกต่างกันในทางด้านความคิดแต่
 ทั้งสองประเทศก็เป็นคนสัญชาติเดียวกัน สามารถที่จะรวมเข้าเป็นชาติ
 เดียวกันได้

ประธานาธิบดี คิมแดจุงมองว่า การร่วมทำข้อตกลงเงินวาระหว่าง
 เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับการยุติการพัฒนาอาวุธ
 นิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ เป็นสิ่งที่รับรองหรือเชื่อมั่นได้ว่าเกาหลีเหนือจะ
 ไม่พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ต่อ ประธานาธิบดีคิมแดจุง เชื่อว่าการที่เกาหลีเหนือ
 พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ ไม่ใช่เพื่อยกระดับความเข้มแข็งทางกองกำลังทหาร
 แต่เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่ของเกาหลีเหนือ เขาเชื่อว่า หาก
 เศรษฐกิจเกาหลีเหนือมีความมั่นคง เกาหลีเหนือก็สามารถละทิ้งเป้าหมาย
 การพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ได้ในที่สุด (๑) 卍 卍, 2008, 307) เขานำเสนอการ
 แก้ไขปัญหาการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์โดยการใช่วิธีการพบปะพูดคุยและ
 ปรึกษาหารือกับเกาหลีเหนือ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อปีค.ศ. 2002 ก็เกิดวิกฤติ
 อาวุธนิวเคลียร์ ครั้งที่ 2

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

จากสถานการณ์วิกฤติอาวุธนิวเคลียร์ครั้งที่ 2 ของเกาหลีเหนือ ส่งผลให้เขาได้ประกาศนโยบาย 4 ข้อ สำหรับการตอบโต้การพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ คือ 1) ทั้งเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกาไม่อนุญาตเกี่ยวกับการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ 2) เกาหลีเหนือจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของการปลอดอาวุธนิวเคลียร์บทความสมุทรเกาหลี 3) ทั้ง 3 ประเทศ คือ เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น จะร่วมมือช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหาผ่านการเจรจา 4) จะนำเสนอปัญหาที่เกี่ยวกับการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ต่อเกาหลีเหนือผ่านเวทีการเจรจาระหว่างเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้ หลังจากนั้นเมื่อวันที่ 19-23 ตุลาคม 2002 ก็ได้มีการเปิดการประชุมระดับรัฐมนตรีของเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ครั้งที่ 8 ขึ้น แต่ก็ไม่ผลลัพธ์ที่ดีหลังการประชุม

จะเห็นได้ว่า ในช่วงแรกของการแก้ไขปัญหาการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ จะเป็นรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก เนื่องจากในตอนนั้น รัฐบาลเกาหลียังไม่มีความเข้มแข็ง และไม่ทราบถึงเป้าหมายของเกาหลีเหนือมากนัก กอปรกับขณะนั้นสหรัฐอเมริกาเป็นเสมือนผู้ให้ความคุ้มครองเกาหลีใต้ จึงมีบทบาทต่อการตัดสินใจของเกาหลีใต้ สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลี เนื่องจากการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือจะใช้แนวทางการเจรจาอย่างสันติ โดยเป็นลักษณะการลดความถี่จนว่าเป็นมหาอำนาจของโลก ยอมเป็นฝ่ายที่เดินทางไปเจรจากับเกาหลีเหนือ ซึ่งเป็นประเทศที่ด้อยพัฒนามากว่ากันมาก จากผลการแสดงกลยุทธ์อย่างสันติของสหรัฐอเมริกาส่งผลให้เกิดนิมิตหมายที่ดีขณะนั้น คือ เกาหลีเหนือประกาศหยุดการพัฒนาอาวุธ แทนที่จะเกิดสงครามบนคาบสมุทรเกาหลีอีกครั้งตามที่รัฐบาลคิมย็องช็อมวิตกกังวล โดยประธานาธิบดีคิมย็องช็อม ผู้นำเกาหลีใต้ ค่อนซังเป็นผู้นำที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือมองเกาหลีเหนือเป็นศัตรูมากกว่าเป็นคนชาติเดียวกันที่สามารถพูดคุยกันได้ เขาจึงมีกลยุทธ์แข็งกร้าวต่อเกาหลีเหนือในเวลาต่อมา ประกอบกับบทบาทของเขาเพื่อเจรจากับเกาหลีเหนือมีน้อยมาก เขาจึงไม่

เข้าใจถึงเบื้องลึกหนางบางของเกาหลีเหนือได้ดีกว่าสหรัฐอเมริกา จากการแสดงกลยุทธ์เชิงกว้างของเขาทำให้เกือบจะเกิดสงครามระหว่างเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้อีกระลอก

1.4. กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับรัฐบาลต่างชาติต่อการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ครั้งที่ 1

1.4.2. สมัยประธานาธิบดีโนมุฮยอน(ค.ศ.2003-ค.ศ.2008)

ประธานาธิบดีโนมุฮยอนดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีระหว่าง ค.ศ.2003-ค.ศ.2008 ซึ่งรัฐบาลของเขาได้รับสมญานามว่า 'รัฐบาลแห่งการมีส่วนร่วมของประชาชน' คือ จะเป็นรัฐบาลที่เน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองประเทศมากขึ้น นอกจากนั้นเขายังดำเนินนโยบายสันติภาพและความมั่นคง(policy of peace and prosperity) เป้าหมายของการดำเนินนโยบายดังกล่าวไม่เพียงแค่สร้างความเจริญและความสงบสุขในคาบสมุทรเกาหลีเท่านั้น แต่ยังต้องการที่จะให้สาธารณรัฐเกาหลีเป็นศูนย์กลางความเจริญทางด้านเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงเหนืออีกด้วย (김창철, 2008, 148)

สำหรับกลยุทธ์ของรัฐบาลโนมุฮยอนต่อการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ นั้น เขามีกกลยุทธ์ที่ใช้การเจรจา ประนีประนอม การเสนอผลประโยชน์ร่วมกันกับเกาหลีเหนือ และเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ตอบโต้เกาหลีเหนือ โดยหลังจากที่เขาได้ดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ.2003 นั้น เขาได้เสนอเนื้อหาการแก้ไขความสัมพันธ์กับเกาหลีเหนือ คือ 1) จะแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือด้วยวิธีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 2) สร้างความเชื่อมั่นซึ่งกันและกันระหว่างเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้ และหลักการการมีผลประโยชน์ร่วมกันของทั้ง 2 ประเทศ 3) ความร่วมมือระหว่างประเทศที่วางอยู่บนพื้นฐานของตัวแทนทั้งสองประเทศ 4) นำเสนอแนวทางที่จะทำให้นโยบายสันติภาพและความมั่งคั่ง(policy of peace and prosperity) มีประสิทธิผลเพื่อเป้าหมายของการสร้างความเจริญรุ่งเรืองและสวัสดิภาพ

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

ร่วมกันของคาบสมุทรเกาหลี ซึ่งนโยบายของเขาจะครอบคลุมทั้งในเรื่อง การรวมชาติ ทางทหารทูต และความปลอดภัย นั่นคือ การเน้นการสร้าง ความสงบสุขบนคาบสมุทรเกาหลี และการมีความเจริญร่วมกันของเกาหลีเหนือ และเกาหลีใต้ (홍일부, 2006, 24)

ในสมัยประธานาธิบดีโนมูฮยอนนอกจากที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ แน่นแฟ้นกับสหรัฐอเมริกาแล้วยังมีการสร้างความสัมพันธ์กับมิตรภาพใหม่ อย่างประเทศจีน ซึ่งเขามองว่าการความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาเป็นสิ่งที่ จำเป็นเพื่อใช้เป็นนโยบายประกันความมั่นคงเพื่อดำเนินงานจีนและญี่ปุ่น

แต่อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่ารัฐบาลเกาหลีเหนือไม่ได้ให้ความสำคัญ แต่อย่างใดเกี่ยวกับนโยบายและข้อเสนอต่างๆ ของรัฐบาลเกาหลีใต้ที่บอกว่า จะให้สองประเทศคือเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้รวมกันเป็นหนึ่งเดียว และมี ผลประโยชน์ร่วมกันทางด้านเศรษฐกิจ เป็นประเทศศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ ในเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ค.ศ.2005 ทาง รัฐบาลเกาหลีเหนือได้ประกาศเกี่ยวกับการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ และ เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม ค.ศ.2006 ได้มีการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ครั้งที่ 1

เมื่อพิจารณาถึงกลยุทธ์ของรัฐบาลโนมูฮยอนเกี่ยวกับวิกฤติอาวุธ นิวเคลียร์เกาหลีเหนือแล้ว พบว่า ประธานาธิบดีโนมูฮยอนจะมีความ กระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหาการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือโดย ใช้แนวทางการเจรจา การประชุมปรึกษาหารือเป็นหลัก ซึ่งตั้งแต่ปี ค.ศ.2003 ที่ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ประธานาธิบดีโนมูฮยอนได้ดำเนินการเปิด การประชุมปรึกษาหารือกับรัฐบาลเกาหลีเหนือกว่า 38 ครั้ง มีระยะเวลา 106 วัน จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้มีการปรองดอง กันกว่าช่วง 5 ปีก่อนหน้านี้ (신동아, 2008, 170-179) นอกจากนั้นเมื่อเดือน กันยายน ปี ค.ศ.2003 ได้มีการเปิดการเจรจา 6 ฝ่าย (The Six - Party Talks) คือ จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น รัสเซีย เกาหลีเหนือ และสหรัฐอเมริกา โดยมีเนื้อหาการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับวิกฤติอาวุธนิวเคลียร์เกาหลีเหนือ และเรียกร้องให้เกาหลีเหนือปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับปัญหาอาวุธนิวเคลียร์

นอกจากนั้นในเดือนกุมภาพันธ์ กับ เดือนมิถุนายน ปี ค.ศ.2004 ได้มีการเปิดการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันในระดับรัฐมนตรี และได้มีการเปิดประชุมปรึกษาหารือกันในระดับนายพล เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นด้านความมั่นคงทางการทหารอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามในปีค.ศ.2004 เมื่อประธานาธิบดี คิมอิลซ็องของเกาหลีเหนือได้ถึงแก่สัญกรรมลง ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ที่พยายามค่อยๆ หันหน้าเข้าหากันได้หยุดชะงักลง ทางเกาหลีเหนือได้มีผู้นำคนใหม่ คือ คิมจองอิลซึ่งมีความตั้งใจอันแน่วแน่ จะผลิตและพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ต่อไปโดยที่ไม่สนใจต่อข้อเรียกร้องของรัฐบาลเกาหลีใต้ และสหรัฐอเมริกา โดยในปี ค.ศ.2005 ได้ประกาศถึงการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ และปฏิเสธการเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือ ต่อมาได้ดำเนินการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ครั้งที่ 1 ในปี ค.ศ.2006 (김근식 외, 2007, 20-24)

หลังจากเหตุการณ์การทดลองอาวุธนิวเคลียร์ครั้งที่ 1 ของเกาหลีเหนือส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และเกาหลีเหนือ เกิดตึงเครียดมากขึ้น ดังนั้นรัฐบาลต่างชาติดังเช่น สหรัฐอเมริกาจึงทำหน้าที่ เป็นผู้เชื่อมความสัมพันธ์ของทั้งเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้อีกครั้งผ่านการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ และชักจูงให้เกาหลีเหนือเข้าร่วมเวทีการเจรจา 6 ฝ่าย และในวันที่ 15 ปี ค.ศ.2007 สถานที่พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือก็ถูกปิดตัวลง

จะเห็นได้ว่ากลยุทธ์ของรัฐบาลโนมูฮยอนจะมีลักษณะการตอบโต้ เกี่ยวกับวิกฤติชิปนาฎเกาหลีเหนืออย่างสันติ ให้ความสำคัญกับการเจรจา ในหลายๆ ฝ่ายไม่ว่าจะเป็นเวทีระหว่างเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้ เวทีการประชุมปรึกษาหารือผู้นำ 6 ประเทศ เวทีการประชุมระดับรัฐมาตริ และระดับ นายพลทหาร ซึ่งถือเป็นประธานาธิบดีที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สังเกตได้จาก นโยบายที่เขาใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเกาหลีเหนือ คือ นโยบายมีความเจริญรุ่งเรืองร่วมกันมีความสวัสดิภาพพร้อมกัน (policy of peace and prosperity) ซึ่งเป็นนโยบายที่พยายามจับมือกับเกาหลีเหนือเพื่อสร้าง

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

ความเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจร่วมกันในเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ และนำไปสู่การรวมชาติในอนาคตต่อไป และนอกจากนั้นรัฐบาลโนมุฮยอนแตกต่างกับรัฐบาลก่อนๆ คือ เขาจะมีความระมัดระวัง มีความรอบคอบ สุขุมในการดำเนินนโยบายถึงแม้ว่าการดำเนินนโยบายของเขาจะไม่ได้มีอิทธิพลต่อการเพิ่มความตั้งใจพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ ในทางกลับกันเกาหลีเหนือยังดำเนินการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ ครั้งที่ 1 ในปี ค.ศ.2006 จากกรณีนี้เหมือนกันนี้ถ้าหากพิจารณาในสมัยรัฐบาลก่อนๆ ก็เริ่มจะมีที่ท่าที่แข็งกร้าว เช่น มีการใช้การลงโทษตั้งใช้การคว่ำบาตร

1.4. กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับรัฐบาลต่างชาติต่อการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ครั้งที่ 2

1.4.3. สมัยประธานาธิบดีอิมยงบัก(ค.ศ.2008-ค.ศ.2013)

ประธานาธิบดีอิมยงบักขึ้นดำรงตำแหน่งระหว่าง ค.ศ.2008- ค.ศ. 2013 สำหรับนโยบายที่เขาใช้ต่อเกาหลีเหนือ คือ นโยบายการมีผลประโยชน์ร่วมกันและความมั่งคั่งร่วมกัน(policy of mutual benefit and common prosperity) โดยที่ไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเอาเปรียบอีกฝ่าย ซึ่งนโยบายดังกล่าวมีจุดประสงค์เพื่อเป็นการวางรากฐานของการรวมชาติโดยสันติภาพผ่านความร่วมมือในกิจกรรมทางด้านมนุษยธรรมกับการสร้างประชาคมเศรษฐกิจระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ และเพื่อวางโครงร่างความสงบสุขไว้ซึ่งอาวุธนิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี (통일부, 2009, 16) ซึ่งนโยบายดังกล่าวมีเงื่อนไข คือ ทางเกาหลีเหนือจะต้องดำเนินการยกเลิกการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์และเปิดประเทศก่อน และหลังจากนั้นจะให้ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจต่อเกาหลีเหนือ คือ จะช่วยให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเกาหลีเหนือต่อหัวเท่ากับ 3000 ดอลลาร์ (Politics first, Economics later) เป็นต้น และเพื่อความสงบสุขบนคาบสมุทรเกาหลีเขายังได้ประกาศว่าหากเกาหลีเหนือกระทำการใดที่คุกคามต่อเกาหลีใต้เขาก็จะดำเนินนโยบายที่เด็ดขาด และนอกจากนั้นเขายังมองว่านโยบายเกี่ยวกับเกาหลีเหนือของประธานาธิบดีที่ผ่านมาจะใช้ไม่ได้ผลอีกต่อไป และยกเลิกนโยบายการผ่อนปรน

แต่ฝ่ายเดียว (unilateral appeasement) ของรัฐบาลโนมูฮยอน และตามที่กล่าวมาข้างต้น หากเกาหลีเหนือเปิดประเทศและยกเลิกการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์แล้ว ทางรัฐบาลเกาหลีใต้จะช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจของเกาหลีเหนือให้ดีขึ้น (김자영, 2008, 209-252)

อย่างไรก็ตาม จากการแสดงออกของผู้นำเกาหลีใต้ในสมัยประธานาธิบดีอิมยองบักได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนว่านโยบายดังกล่าวขาดความยืดหยุ่น แข็งกร้าวเกินไป และจากกรณีที่ประธานาธิบดีอิมยองบักสั่งให้มีการการยุบรวมกระทรวงรวมชาติเข้ากับกระทรวงการต่างประเทศและการค้า ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าแสดงออกถึงการไม่ยอมรับรวมชาติเป็นต้น ในอีกด้านหนึ่ง ทางรัฐบาลเกาหลีเหนือเกิดความไม่พอใจอย่างมากต่อกลยุทธ์การแสดงออกอย่างแข็งกร้าว ตาต่อตาฟันต่อฟันของประธานาธิบดีอิมยองบักและไม่ยอมรับนโยบายที่เกี่ยวกับเกาหลีเหนือดังกล่าวพร้อมกับแสดงกลยุทธ์การคุกคามต่อเกาหลีใต้ในระดับสูงขึ้น โดยในปี ค.ศ.2008 ทหารเกาหลีเหนือได้ยิงนักท่องเที่ยวยาวเกาหลีใต้ที่เดินทางไปท่องเที่ยวยบริเวณภูเขาเคิมกัง (Mt.Geumgang) และในเดือนธันวาคมปีเดียวกันทางรัฐบาลเกาหลีเหนือได้ประกาศตัดความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้และไม่ยอมรับนโยบายที่เกี่ยวกับเกาหลีเหนือของประธานาธิบดีอิมยองบัก (조순구, 2012, 1-3) และจากการที่เกาหลีเหนือได้ดำเนินการทดลองอาวุธนิวเคลียร์เป็นครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 2009 แสดงให้เห็นว่านโยบายของประธานาธิบดีอิมยองบักล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง จากเหตุการณ์ดังกล่าวทางคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ(UNSC) ได้ออกมาประณามและไม่เห็นด้วยต่อการละเมิดข้อตกลงโดยการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ครั้งที่ 2 นี้

จะเห็นได้ว่าการดำเนินนโยบายที่แข็งกร้าว ขาดความยืดหยุ่น แบบตาต่อตาฟันต่อฟันของประธานาธิบดีอิมยองบัก นอกจากไม่ส่งผลดีต่อการสร้างความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศแล้วยังส่งผลต่อการเพิ่มความตึงเครียดบนคาบสมุทรเกาหลีให้มีระดับสูงยิ่งขึ้น และเป็นปัจจัยที่จุดชนวน

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

การก่อการคุกคามของเกาหลีเหนือต่อเกาหลีใต้ในระดับความถี่และความรุนแรงสูงขึ้น เช่น ใน ปี ค.ศ.2010 ได้มีการยิงจรวดดาวเทียมกับการผลักดันการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ ครั้งใหม่ และเมื่อวันที่ 26 มีนาคม ค.ศ. 2010 เกาหลีเหนือได้กระทำการระเบิดเรือขอนันฮัม(Cheonan) และเหตุการณ์ยิงปืนใหญ่ในเกาะยอนพยอง (Yeonpyeong Island) เป็นต้น ซึ่งจากเหตุการณ์การคุกคามของเกาหลีเหนือต่อเกาหลีใต้ในปีค.ศ.2010 นอกจากที่จะเกิดขึ้นจากขบวนการดำเนินนโยบายแข็งกร้าวของประธานาธิบดีอิมยองบักแล้วยังเกิดขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงผู้นำจากคิมจองอิลที่เสียชีวิตในปี ค.ศ.2011 เป็นลูกชายของเขา คือ คิมจองอึน การดำเนินนโยบายของคิมจองอึนค่อนข้างที่จะมีลักษณะแข็งกร้าว ไม่ต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์กับเกาหลีใต้ ซึ่งเขาได้ประกาศว่า “จะไม่ร่วมมือกับพวกทรยศอิมยองบักตลอดไป”¹⁰

1.4. กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับรัฐบาลต่างชาติต่อการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ครั้งที่ 3-4

1.4.4. สมัยประธานาธิบดีปักกึนเฮย(ค.ศ.2013-ค.ศ.2017)

ปักกึนเฮยเข้าสู่ตำแหน่งประธานาธิบดีเมื่อปี ค.ศ. 2013 ซึ่งเป็นสมัยที่ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้มีความตึงเครียดมากกว่าสมัยรัฐบาลก่อนๆ เนื่องจากความไม่พอใจของรัฐบาลเกาหลีเหนือเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของรัฐบาลเกาหลีใต้คนก่อน และการเปลี่ยนแปลงผู้นำเกาหลีโดยคิมจองอึนลูกชายคนสุดท้องของคิมจองอิลที่ถึงแก่อสัญกรรมไปเข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีด้วยวัยเพียง 29 ปี หลังจากมีการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ค.ศ.2013 ประธานาธิบดีปักกึนเฮยมีความพยายามอย่างมากที่จะแก้ไขปัญหาความตึงเครียดที่เกิดขึ้นระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ โดยได้มีการกำหนดนโยบาย ‘กระบวนการสร้างความเชื่อมั่นบนคาบสมุทรเกาหลี’ (KOREAN PENINSULA TRUST PROCESS) เพื่อต้องการแก้ไขปัญหาจากหน่วยเล็กๆ ของประชาชนที่อาศัยบนคาบสมุทรเกาหลีก่อน และค่อยๆ เปลี่ยนเป็นการแก้ไขปัญหาในระดับสูง เหมือนกับปัญหาที่เกี่ยวกับทางการเมืองและทางการทหาร

¹⁰ 경향신문, 1994.10.22

เพื่อสร้างความเป็นสันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลี นโยบายกระบวนการสร้างความเชื่อมั่นบนคาบสมุทรเกาหลี มีวัตถุประสงค์ คือ 1) พื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ 2) การสร้างความสงบสุขบนคาบสมุทรเกาหลี 3) การสร้างแนวทางพื้นฐานเพื่อการรวมชาติ ซึ่งความคาดหวังของนโยบายดังกล่าวเพื่อเปลี่ยนแปลงคาบสมุทรที่มีความตึงเครียดและความขัดแย้งเป็นคาบสมุทรที่เต็มไปด้วยความเชื่อมั่นและความสงบสุข นอกจากนี้ประธานาธิบดีปักกิ่งนอห์มูยังได้กำหนดหลักการเพื่อผลักดันนโยบายดังกล่าวอีกด้วย คือ 1) การผลักดันนโยบายความเข้มแข็งทางการทหาร 2) สร้างความเชื่อมั่นผ่านขั้นตอนการประชุมปรึกษาหารือ 3) การละทิ้งการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือให้เป็นการเลือกแนวทางของเกาหลีเหนือเอง 4) ผลักดันให้เป็นนโยบายที่วางอยู่บนความเชื่อมั่นของนานาชาติและความเชื่อมั่นของประชาชน

นโยบายดังกล่าวถือเป็นนโยบายที่ประสบความสำเร็จในการปลุกกระแสการรวมชาติของประชาชนและเตรียมพร้อมสำหรับการรวมชาติ นอกจากนี้ประธานาธิบดีปักกิ่งนอห์มูยังมีความตั้งใจที่จะใช้วิธีการประนีประนอมต่อพฤติกรรมการทำผิดของเกาหลีเหนือแทนการแสดงออกถึงการแข็งกร้าว หรือการลงโทษต่าง ๆ (이수석, 2015, 5-31)

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม ค.ศ.2015 ซึ่งตรงกับวันเฉลิมฉลองอิสรภาพของเกาหลี ทางเกาหลีเหนือได้กระทำการอันกล้าหาญโดยการคุกคามเกาหลีใต้ด้วยการยิงวัตถุระเบิดที่เขตปลอดอาวุธพากู จังหวัดคยองกี จากเหตุการณ์ดังกล่าวทางกระทรวงกลาโหมได้ออกมาประณามเกี่ยวกับการกระทำว่าเกาหลีเหนือกระทำการอันละเมิดต่อข้อตกลงการไม่รุกรานต่อกันและข้อตกลงการสงบสุขซึ่งถูกมองว่าเป็นการกระทำที่เลวร้าย และหลังจากนั้นรัฐมนตรีกระทรวงเพื่อการรวมชาติพร้อมด้วยคณะได้มีการเปิดประชุมกับตัวแทนเกาหลีเหนือเพื่อร่วมประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับเหตุการณ์การคุกคามเกาหลีใต้ของเกาหลีเหนือ โดยใช้เวลาในการประชุมปรึกษาหารือกว่า 48 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 3 วัน ซึ่งถูกเรียกว่า เป็นมาราธอนของการประชุม

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

ปรึกษาหารือ คือ ไม่มีการพักเลยตลอด 48 ชั่วโมง แต่อย่างไรก็ตาม การประชุมดังกล่าวถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่ได้ประสบความสำเร็จแต่อย่างใด เป็นเพียงการเสแสร้งแสดงความเสียใจและการขอโทษของเกาหลีเหนือเท่านั้น

หลังจากนั้นเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2016 ทางเกาหลีเหนือได้ดำเนินการทดลองอาวุธนิวเคลียร์เป็นครั้งที่ 4 และได้ประกาศว่าประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ครั้งแรกกับการทดลองระเบิดไฮโดรเจน ซึ่งเหตุการณ์นี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีเหนือกับเกาหลีใต้ต้องหยุดชะงักลงอีกครั้ง ในขณะที่เดียวกันประธานาธิบดีปักกิ่งเสี่ยก็ได้ประกาศยกเลิกนโยบาย 'กระบวนการสร้างความเชื่อมั่นบนคาบสมุทรเกาหลี' (Korean Peninsula trust process) และแผนเกี่ยวกับการรวมชาติ การพัฒนาอุตสาหกรรมร่วมกัน ระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ก็ถูกปิดตัวลง โจรศัพทส์ลายตัวที่เคยใช้ติดต่อโดยตรงระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ก็ถูกตัดขาดออกจากกัน นอกจากนี้ประธานาธิบดีปักกิ่งเสี่ยยังได้ประกาศด้วยข้อความที่แข็งกร้าวต่อเกาหลีเหนือว่าหากไม่หยุดพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ทางเกาหลีเหนือจะขัดขวางทุกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์และจะยกเลิกการมอบเงินทุนให้แก่เกาหลีเหนืออีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามดูเหมือนว่าเกาหลีเหนือไม่ได้ให้ความสนใจและเกรงกลัวต่อการประกาศของรัฐบาลเกาหลีใต้ โดยในวันที่ 9 กันยายน 2016 เกาหลีเหนือได้มีการทดลองอาวุธนิวเคลียร์อีกครั้ง (전 씨, 2016, 7-38)

เมื่อพิจารณาถึงกลยุทธ์ของรัฐบาลปักกิ่งเสี่ยต่อการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ พบว่า มีกลยุทธ์สุ่ม รอบคอบ มีการทบทวนนโยบายต่อเกาหลีเหนือของรัฐบาลที่ผ่านๆ มา พยายามกำหนดนโยบายต่อเกาหลีเหนือโดยแก้ไขข้อบกพร่องนโยบายต่อเกาหลีเหนือของรัฐบาลคนที่ผ่านๆ มา พยายามจะสร้างมิตรไมตรีที่ดีกับเกาหลีเหนือ และการดำเนินการตอบโต้ที่นุ่มนวลต่อเกาหลีเหนือในกรณีที่เกาหลีทำผิดข้อตกลงต่างๆ ซึ่งส่วนนี้แตกต่างกับรัฐบาลที่ผ่านๆ มา โดยเฉพาะรัฐบาลในสมัยของอิมยองบัก ที่จะตอบโต้ด้วยความแข็งกร้าว หรือการคว่ำบาตรต่อเกาหลีเหนือในกรณีนี้

เกาหลีเหนือทำผิดข้อตกลงหรือละเมิดกฎระเบียบขององค์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ซึ่งจากประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นแล้วว่าการตอบโต้อย่างแข็งกร้าวหรือการคว่ำบาตรการให้การสนับสนุนทางการเงินต่าง ๆ ไม่ได้มีผลลัพธ์ที่ดีต่อการสร้างความสงบสุขบนคาบสมุทรเกาหลีได้เลย กลับทำให้เกิดความรุนแรงในทางกลับกัน ถึงแม้ว่ารัฐบาลเกาหลีใต้จะใช้วิธีการนุ่มนวล ขอความร่วมมือจับมือกันสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจบนคาบสมุทรเกาหลี และสนับสนุนงบประมาณต่อเกาหลีเหนือในการพัฒนาเศรษฐกิจมากเพียงใดก็ตาม เพื่อแลกกับการยุติการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์แล้ว เกาหลีเหนือก็ไม่ยอมรับข้อเสนอนี้ และยังคงมีการเดินหน้าพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์นี้ต่อไป

จากที่นำเสนอมา ไม่ว่ารัฐบาลเกาหลีในสมัยต่าง ๆ จะใช้กลยุทธ์แบบไหนต่อเกาหลีเหนือ เช่น การใช้ความนุ่มนวลบนพื้นฐานแนวคิดความเป็นคนสัญชาติเดียวกัน การชักชวนสองประเทศสร้างความรุ่งเรือง และเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ การใช้แนวทางการแลกเปลี่ยนต่อรองและทำที่แข็งกร้าว อย่างไรก็ตาม เกาหลีเหนือก็ไม่มี ความตั้งใจที่จะหยุดพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ ดังนั้นในบทความนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาถึงสาเหตุใดที่เกาหลีเหนือมีความตั้งใจอันแน่วแน่ต่อการเดินหน้าพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ โดยที่ไม่สนใจเงื่อนไขต่าง ๆ ที่รัฐบาลเกาหลีใต้ และนานาชาติเสนอให้ เช่น งบประมาณและความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาเกาหลีเหนือที่ยังเป็นประเทศด้อยพัฒนาในปัจจุบัน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมุ่งมั่นพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์อย่างไม่หยุดยั้งของเกาหลีเหนือ

2.1. การค้นพบแร่ยูเรเนียมซึ่งเป็นวัตถุดิบการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์

เนื่องจากการค้นพบแร่ยูเรเนียมในพื้นที่เกาหลีเหนือครั้งแรกในสมัยที่คาบสมุทรเกาหลีตกเป็นอาณานิคมของประเทศญี่ปุ่น (김종선, 2013, 78) ดังนั้นหลังจากคาบสมุทรเกาหลีได้รับเอกราชจากญี่ปุ่น เกาหลีเหนือจึงมีความสนใจอย่างมากในการสำรวจแร่ยูเรเนียม โดยตั้งแต่กลาง ค.ศ.1950

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

นักวิทยาศาสตร์เกาหลีเหนือเริ่มให้ความสนใจเป็นอย่างมากเกี่ยวกับนิวเคลียร์และการวิจัยที่เกี่ยวกับนิวเคลียร์ ในขณะที่ทั้งเกาหลีเหนือและสหภาพโซเวียตได้มีการทำข้อตกลงการจัดส่งกำลังคนเกาหลีเหนือไปฝึกหัดเรียนรู้การผลิตนิวเคลียร์ที่สถาบันวิจัยนิวเคลียร์ของสหภาพโซเวียต ณ Dubna นอกจากนี้ทั้งเกาหลีเหนือและสหภาพโซเวียตยังได้มีการทำสัญญาความร่วมมือเกี่ยวกับการวิจัยนิวเคลียร์ร่วมกันผ่านข้อตกลงความร่วมมือทางด้านเทคโนโลยีวิทยาศาสตร์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1955 กับข้อตกลงความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม ค.ศ.1957 ดังนั้นตั้งแต่ปี ค.ศ.1956 มีนักวิทยาศาสตร์และนักวิชาการชาวเกาหลีเหนือเข้าร่วมโครงการศึกษาอบรมการพัฒนานิวเคลียร์ในสถาบันวิจัยของสหภาพโซเวียต ณ Dubna กว่า 250 คน (장성민, 2009, 163-164)

2.2. การเกรงกลัวภัยคุกคามจากสหรัฐอเมริกา และความไม่มั่นใจในความสัมพันธ์ที่มีกับกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์

จากการประกาศใช้ปรมาณูของสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ.1950 เพื่อป้องกันการรุกรานของเกาหลีเหนือต่อเกาหลีใต้ส่งผลให้ผู้นำเกาหลีเหนือขณะนั้น คือ คิมอิลซ็องเกิดความวิตกกังวลต่อความมั่นคง และความเป็นสันติภาพของประเทศ และมองว่าหากสหรัฐอเมริกาใช้ปรมาณูทำลายล้างเกาหลีเหนือ เกาหลีเหนือก็คงจะพังทลายไปเช่นกัน (장준익, 2003, 7)

การพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1993 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการคุกคามการใช้อาวุธนิวเคลียร์ของสหรัฐอเมริกากับการตอบโต้การนำหัวรบนิวเคลียร์ของสหรัฐอเมริกามาประจำการในเกาหลีใต้ ตั้งแต่ปี ค.ศ.1953 จนถึง ค.ศ.1991 นั่นคือ หลังจากสงครามเกาหลี เมื่อปี ค.ศ.1950 เกาหลีเหนือมีความสนใจเกี่ยวกับอาวุธนิวเคลียร์เป็นอย่างมากเนื่องจากสหรัฐอเมริกาเลือกยุทธวิธีการตอบโต้โดยการทำสงครามแบบรุนแรง (MAD) บวกกับสถานการณ์ความขัดแย้งตั้งแต่ช่วงกลางปี ค.ศ.1950 มีทั้งระดับกลาง และระดับต่ำ จึงทำให้เกาหลีเหนือ

ไม่มั่นใจในความปลอดภัยจากการคุกคามของต่างประเทศ (๑) 춘식, 2014, 31)

การพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือถูกผลักดันโดยการสั่งการของผู้นำคิมอิลซ็องที่รู้สึกเกรงกลัวเป็นอย่างมากต่อการแสดงศักยภาพทางกำลังทหารของสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่สหรัฐอเมริกาใช้อาวุธนิวเคลียร์ทำลายล้างประเทศญี่ปุ่นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ยิ่งทำให้เกาหลีเหนือเกิดความเกรงกลัวมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นในระหว่างสงครามเกาหลีสหรัฐอเมริกาก็ยังได้ประกาศอย่างแข็งกร้าวเกี่ยวกับกาที่จะใช้อาวุธนิวเคลียร์ต่อเกาหลีเหนือ จากเหตุการณ์ดังกล่าวถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเอาจริงเอาจังต่อการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ในครั้งแรกของเกาหลีเหนือ

นอกจากนั้น หลังสงครามเย็นเมื่อสหภาพโซเวียตและประเทศคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก เปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองและระบอบเศรษฐกิจ และเป็นการล่มสลายของระบอบคอมมิวนิสต์ในบางประเทศ ทำให้ความร่วมมือระหว่างเกาหลีเหนือและประเทศเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากบางประเทศดังกล่าวมีการสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลีใต้จึงทำให้นโยบายเกาหลีเดียวสิ้นสุดลง ในขณะที่เดียวกันความร่วมมือทางการทหารกับประเทศคอมมิวนิสต์ในอดีตก็อยู่ในลักษณะที่ไม่แน่นอน (วิเชียร อินทะสี, 2557, 29) อีกทั้งในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1986 ผู้นำจีน และสหภาพโซเวียตได้ประกาศการกระชับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งเหตุการณ์นี้ทำให้เกาหลีเหนือวิตกกังวลต่อกลยุทธ์ของทั้งสองประเทศที่เริ่มปรับกลยุทธ์ต่อประเทศที่เคยเป็นศัตรูกันมาก่อน และเป็นการถอยห่างจากอุดมการณ์คอมมิวนิสต์อีกด้วย (Kim Roy, 1987, 380-408 อ้างถึงใน วิเชียร อินทะสี, 2557, 47) และจากการที่จีน และสหภาพโซเวียต สร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลีใต้ ในค.ศ.1990 และ ค.ศ.1992 ทำให้เกาหลีเหนือมีความกังวลมากยิ่งขึ้น (Charles K.Armstrong , 2013, 268 อ้างถึงใน วิเชียร อินทะสี, 2557, 48)

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

จะเห็นได้ว่าปัจจัยการประกาศการใช้อาวุธนิวเคลียร์หรือระเบิดปรมาณูของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้นกลายเป็นขบวนการสำคัญของการริเริ่มแนวคิดการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ และความสัมพันธ์กับประเทศคอมมิวนิสต์ที่มีอย่างยาวนานในอดีต ส่งผลให้เกาหลีเหนือหลังจากสงครามเกาหลีสิ้นสุดลง ได้ดำเนินการก่อตั้งสถาบันวิจัยทางด้านฟิสิกส์และปรมาณูเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศ และเป็นสิ่งที่จะรับประกันความปลอดภัยของเกาหลีเหนือในอนาคต

2.3. ความล้มเหลวของการประชุมเจรจา 6 ฝ่าย (The six-party talks)

การประชุมเจรจา 6 ฝ่ายจัดขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 27-29 สิงหาคม ค.ศ.2003 ณ กรุงปักกิ่ง โดยมีประเทศจีนเป็นผู้นำการเจรจา และประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมเจรจาทันทีประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ เกาหลีเหนือ ญี่ปุ่น รัสเซีย นับถึงปัจจุบันการประชุมเจรจา 6 ฝ่ายถูกจัดขึ้นกว่า 5 ครั้ง แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการเจรจาจะถูกจัดขึ้นกว่า 5 ครั้ง แต่หลังการเจรจาล่าสุดลงกลับไม่ได้ส่งผลลัพธ์ที่มีประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือได้แม้แต่น้อย นั่นเป็นเพราะการมีจุดประสงค์ที่แตกต่างกันในการเข้าร่วมการประชุมเจรจา 6 ฝ่าย ซึ่งแต่ละประเทศต่างเจรจาโดยยึดเอาประเด็นความต้องการ และผลประโยชน์ของประเทศตนเป็นหลัก

1. สหรัฐอเมริกาต้องการแสดงบทบาทการเป็นผู้นำโลกที่จะต้องปกป้อง-ดูแล-ควบคุมประเทศในเอเชียตะวันออก นอกจากนั้นสหรัฐอเมริกาไม่ต้องการให้เกาหลีเหนือมีอาวุธนิวเคลียร์ไว้ในครอบครอง เพราะหากเกาหลีเหนือมีอาวุธนิวเคลียร์แล้ว ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ก็จะต้องพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของตนด้วยเช่นกันทำให้สหรัฐอเมริกายากต่อการควบคุมประเทศเหล่านี้ได้ในอนาคต

2. ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้มีความเกรงกลัวภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือเนื่องจากเกาหลีเหนือมีจรวดนำวิถีระยะปานกลางหลายฐาน และถ้าติดหัวรบนิวเคลียร์เข้าไปแน่นอนประเทศของตนก็จะต้องได้รับความเสียหายและยากต่อการปกป้องได้ ทั้งสองประเทศจึงยินยอมเข้าร่วมเจรจา 6 ฝ่าย

3. รัสเซียเป็นประเทศที่หวังผลประโยชน์ในการเข้าร่วมเจรจา 6 ฝ่าย น้อยกว่าประเทศอื่นๆ ซึ่งหากยังคงสภาพปัญหาการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือไว้จะช่วยเบี่ยงเบนความสนใจของญี่ปุ่นเกี่ยวกับข้อพิพาทดินแดนตอนเหนือที่เกิดขึ้นกับรัสเซีย อย่างไรก็ตามหากยังคงปล่อยให้เกาหลีเหนือมีการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ต่อไปก็เกรงว่าจะไม่สามารถที่จะยับยั้งการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของญี่ปุ่นและเกาหลีได้เช่นเดียวกัน (เขียนธีระวิทย์, 2548)

4. เกาหลีเหนือมีความคาดหวังหลายประการในเวทีการประชุมเจรจา 6 ฝ่าย ประการที่หนึ่ง คือ ต้องการให้สหรัฐอเมริกาและนานาชาติยอมรับเกาหลีเหนือในฐานะการเป็นประเทศที่ครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ ประการที่สอง คือ ต้องการเรียกร้องและขอรับการสนับสนุนทางเศรษฐกิจ ความช่วยเหลือทางอาหาร และการพัฒนาทางเทคโนโลยี เป็นต้น โดยไม่ให้ความสนใจในการยุติการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์

5. จากภายนอกดูเหมือนว่าจีนเป็นผู้นำหลักและเป็นผู้มีบทบาทหลักในการจัดการประชุมเจรจาเพื่อยุติการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ แต่ในอีกมุมมองหนึ่ง จีนไม่ได้มีจุดประสงค์หลักของการเจรจาเพื่อยุติอาวุธนิวเคลียร์ แต่จีนมีจุดประสงค์หลักในการเจรจาที่มากกว่านั้น คือ ต้องการที่จะรักษาระบบความเป็นเกาหลีเหนือไว้ เพื่อคาดหวังให้เกาหลีเหนือเป็นรัฐกั้นชนไม่ให้สหรัฐอเมริกาใช้กลยุทธ์ปิดกั้นเอเชียหรือจีนออกสู่มหาสมุทรแปซิฟิกทางตอนใต้ เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่าการใช้อำนาจทางการทหารของเกาหลีเหนือจะเลวร้ายมากแค่ไหนก็ยังคงต้องรักษาไว้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความแตกต่างกับสหรัฐอเมริกาที่มีจุดประสงค์เพื่อสร้างเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์และการยุติการแพร่กระจายอาวุธนิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี (김준표, 2011, 50)

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

2.4. สร้างความเข้มแข็งทางการทหารเป็นเกราะป้องกันภัยคุกคามจากนานาชาติรวมทั้งเกาหลีใต้

จากสภาพทางด้านเศรษฐกิจของเกาหลีเหนือที่ตกต่ำและมีความแตกต่างกับเกาหลีใต้ที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้เกาหลีเหนือต้องแสวงหาแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศของตนเอง เนื่องจากเกาหลีเหนือมองว่า เกาหลีเหนือไม่สามารถที่จะเอาชนะเกาหลีใต้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจ และมองว่าความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ที่มีมากขึ้นสามารถที่จะนำมาสู่ความแตกต่างทางด้านความเข้มแข็งทางการทหารในอนาคตได้ ดังนั้นผู้นำเกาหลีเหนือภายใต้การนำของคิมอิลซ็องจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาความเข้มแข็งทางการทหารเพื่อสร้างความมั่นคง มั่งคั่งภายในประเทศและปกป้องประเทศจากการคุกคามของเกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา แทนการมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก ผ่านการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ซึ่งถือเป็นทางออกที่เหมาะสมสำหรับเกาหลีเหนือในขณะนั้น (สงฺสงฺ ๒, 2009, 165) เนื่องจากเกาหลีเหนือมีแร่ยูเรเนียมซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการสร้างอาวุธนิวเคลียร์อยู่เป็นจำนวนมากอยู่แล้ว หากเกาหลีเหนือสามารถพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์หรือระเบิดนิวเคลียร์สำเร็จนั้นก็หมายถึงสิ่งที่จะนำมาสู่ความเจริญรุ่งเรืองในด้านอื่น ๆ รวมทั้งความมั่งคั่งทางด้านเศรษฐกิจด้วย

สรุป

ปัญหาการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือถือว่าเป็นปัญหาทั้งในระดับภูมิภาค และระดับโลก ที่นานาชาติจะต้องร่วมมือกันแก้ไขโดยที่แต่ละประเทศจะต้องคำนึงและให้ความสนใจในการแก้ไขเรื่องของการปลดอาวุธนิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลีและการหยุดยั้งการเดินทางพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนืออย่างจริงจัง เพราะฉะนั้นในการประชุมเจรจาของ

แต่ละฝ่าย เช่น การประชุม 6 ฝ่าย ซึ่งประกอบไปด้วย จีน เกาหลีใต้ เกาหลีเหนือ สหรัฐอเมริกา รัสเซีย และญี่ปุ่น นั้น การเจรจาจะต้องเน้นประเด็นการปลดอาวุธนิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี และการหยุดยั้งการเดินหน้าพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือเป็นประเด็นสำคัญอันดับแรก แทนการเจรจาเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนของประเทศใดประเทศหนึ่ง นอกจากนี้ การสร้างความจริงใจในการเจรจาของแต่ละฝ่ายโดยไม่แบ่งแยกว่าเป็นประเทศคอมมิวนิสต์หรือประชาธิปไตยถือเป็นแนวทางที่สันติต่อทุกฝ่าย เนื่องจากสิ่งเหล่านี้เป็นรากฐานการสร้างความเชื่อมั่นเรื่องความมั่นคงและความมีสันติภาพให้เกิดแก่ทุกฝ่าย หากพิจารณาถึงสาเหตุหลักที่ทำให้เกาหลีเหนือไม่สามารถหยุดยั้งการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ได้ คือ ความไม่มั่นใจในความปลอดภัยหรือความมั่นคงจากการคุกคามของมหาอำนาจดังเช่น สหรัฐอเมริกา หรือการไม่มั่นใจในพันธมิตรร่วมอุดมการณ์ เช่น จีน รัสเซีย และประเทศยุโรปตะวันออก เป็นต้น ดังนั้นการหาแนวทางหรือนโยบายเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่เกาหลีเหนือจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งที่จะนำไปสู่สันติภาพบนคาบสมุทรเกาหลี ภูมิภาคเอเชีย และโลกต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- เจียน ธีระวิทย์. (2548). การเจรจา 6 ฝ่าย เพื่อทำคาบสมุทรเกาหลีให้ปลอดจากอาวุธนิวเคลียร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สืบค้น 7 มีนาคม 2561, จาก http://www.thaiworld.org/thn/include/print.php?text=175&category_id=5&print=true
- วิเชียร อินทะสี. (2557). พัฒนาการของรัฐเกาหลีเหนือในยุคหลังสงครามเย็น. *วารสารสังคมศาสตร์*, 10(2), 27-88.

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

경향신문. (1994). 한반도 새 지평(4) 남북관계 재정립. 시보 15 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://newslibrary.naver.com/viewer/index.nhn?articleId=1994102200329106001&editNo=20&printCount=1&publishDate=1994-10-22&officeId=00032&pperiodNo=6&printNo=15234&publishType=00010>

김강녕. (2008). 제 6 장 이명박 정부의 대북정책. 통일전략, 8(2), 209-252.

김근식, 김갑식 & 이정진. (2007). 한반도 평화체제 거버넌스 활성화 방안. 통일연구원 협동연구총서, 1-95.

김창희. (2008). 제 4 장 노무현 정부의 평화변영정책과 제 2 차 남북정상회담. 통일전략, 8(1), 145-178.

김종선. (2013). 북한 핵기술, 어디까지 왔다. 북한, (496), 78-83.

김준표. (2011). 6자회담을 통한 북핵문제 해결 가능성 및 한계. 석사학위논문, 호남대학교.

곽태환. (2016). 북한에 대한 한국정부의 대응정책에 관한 연구. 석사학위논문, 고려대학교.

동아일보. (1993). 북한 핵확금지약 탈퇴 선언. 시보 10 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://newslibrary.naver.com/viewer/index.nhn?articleId=1993031200209201001&officeId=00020>

동아일보. (1994). 남북정상회담 열기로. 시보 8 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://newslibrary.naver.com/viewer/index.nhn?articleId=1994061900209101001&officeId=00020>

동아일보. (1994). “미 북 제재 강화” 경고. 시보 8 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://newslibrary.naver.com/viewer/index.nhn?articleId=1994061500209101001&officeId=00020>

- 신동아. (2008). 낙관했던 북핵에 발목 잡혀 ‘우선순위 함정’ 빠지다.
 สืบค้น 18 ธันวาคม 2560, จาก <http://shindonga.donga.com/Library/3/01/13/107109/1>
- 오버도퍼, 돈 & 이종길. (2002). 두개의 한국. 서울: 길산.
- 연합뉴스. (2011). 北 "李대통령과 상종안해"...17년전 재연(종합2보).
 สืบค้น 3 ธันวาคม 2560, จาก <http://news.naver.com/main/read.nhn?mode=LSD&mid=sec&sid1=100&oid=001&aid=00054444817>
- 이상철. (2007). 북한 핵문제: 실상과 대응. 원광군사논단, (3), 243-288.
- 이상헌, 김수현 & 김경운. (2017). 북핵, 실물경제 영향 ‘제한적.연합뉴스.
 สืบค้น 20 ธันวาคม 2560, จาก http://www.yonhapmidas.com/article/171106192005_672211
- 이수석. (2015). 한반도 신뢰프로세스의 목표와 성과 : 발전 방안에 관한 연구. 북한학보, 40(2), 5-31.
- 이춘석. (2014). 북한 핵 위협과 억제력 확보를 위한 한국의 대응방향. 석사학위논문, 경기대학교.
- 임수호. (2007). 실존적 억지와 협상을 통한 확산 : 북한의 핵정책과 위기조성외교(1989~2006). 박사학위논문, 서울대학교.
- 이희호. (2008). 동행. 서울: 웅진지식하우스.
- 장성민. (2009). 전쟁과 평화 : 김정일 이후, 북한은 어디로 가는가. 서울: 김영사.
- 장준익. (2003). 북한 핵무기와 미사일 전략에 관한 연구. 박사학위논문, 경기대학교.
- 전재성. (2016). 5차 핵실험 이후의 북한 핵문제와 우리의 대응전략 방향. 전략연구, 70, 7-38.

กลยุทธ์ของรัฐบาลเกาหลีใต้กับประชาคมระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนา...

전경만, 임수호, 방태섭 & 이한희. (2010). 북한핵과 DIME구상. 삼성경제연구소.

정계성. (2017). [지지울로 본 문재인 정부 200일] 외교·지진대책 호평, 북핵·인사 리스크. 시사위크. สืบค้น 7 มกราคม 2561, จาก <http://www.sisaweek.com/news/articleView.html?idxno =99283>

조순구. (2012). 이명박 정부의 대북정책과 남북관계: 현황과 문제, 그리고 평가. 동북아연구, 27(2), 101-132.

조남진. (2004). 북한 핵 위기관리 연구: 1차 핵위기를 중심으로. 박사학위논문, 동국대학교.

통일부. (2006). 통일문제이해. 통일부.

통일부. (2009). 통일백서. 통일부.

하용철. (2003). 북방정책. 서울: 서울대학교.

한겨레. (1994). 북한 사찰단 추방양기로. สืบค้น 12 พฤศจิกายน 2560 จาก <http://newslibrary.naver.com/viewer/index.nhn?articleId=1994061700289101001&officId=00028>

행정안전부 국가기록원. (2006). 남북한, 한반도 비핵화 공동선언(12.31). สืบค้น 4 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://www.archives.go.kr/next/search/listSubjectDescription.do?id=002895>